

PRORAČUN ZA GRAĐANE ZA 2024. GODINU

**JEDNOSTAVNIJA VERZIJA ZA INFORMIRANJE
I SUDJELOVANJE GRAĐANA U PROCESU PLANIRANJA**

Poštovane građanke i građani,

Držeći da je proračunska transparentnost neizmjereno važna u javnom upravljanju, pred Vama se nalazi Proračun za građane za 2024. godinu, a sve kako bi na što jednostavniji način dobili točan uvid u raspodjelu i trošenje javnog novca i planove budućeg rada i djelovanja općinske uprave.

Naš cilj je da se što više građana uključi u proces planiranja jer svrha proračuna u biti i je da kroz ulaganja u infrastrukturu, obrazovanje, socijalnu zaštitu, sport, okoliš i druge oblasti koje su u našoj nadležnosti, osiguramo što bolje uvjete za život i poslovanje svim žiteljima naše općine.

OPĆINSKI NAČELNIK
Ivan Buntić

Što je „proračun općine“ i od čega se sastoji ?

Proračun je temeljni službeni financijski dokument koji sadrži plan prihoda i rashoda za jednu godinu, a koji na prijedlog načelnika prihvaća i usvaja Općinsko vijeće.

On je također ključni instrument pomoću kojeg Općina provodi svoju politiku u djela.

Općina Tomislavgrad, kao i sve druge općine ili gradovi, prema *Zakonu o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine* mora planirati prihode i rashode za svaku fiskalnu godinu koja se poklapa s kalendarom i traje od 01. siječnja do 31. prosinaca.

Proračun se može mijenjati tokom godine, što se naziva izmjene i dopune proračuna (rebalans). Procedura izmjene i dopune proračuna identična je proceduri donošenja proračuna, odnosno predlaže ih načelnik, a usvaja Općinsko vijeće.

Zašto „Proračun za građane“ ?

Općinski proračun je složen i opsežan službeni dokument čija je forma propisana *Zakonom o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine*, a cilj Proračuna za građane je da građanima omogući bolji uvid i razumijevanje načina na koji se planiraju, raspoređuju i troše sredstva Općine.

Osnovni pojmovi u proračunu

Svaki proračun ima svoju prihodovnu i rashodovnu stranu koje moraju biti uravnotežene. Prihodovnu čine **prihodi i primitci**, a rashodovnu stranu **rashodi i izdatci**.

Proračunski prihodi

su javni prihodi propisani Zakonom o pripadnosti javnih prihoda, kao i svi primljeni transferi (tekući i kapitalni) i donacije koje Općina dobije od drugih razina vlasti (Federacija, Županija, potpore iz Republike Hrvatske).

Proračunski primitci

su primitci ostvareni prodajom zemljišta i druge imovine i primitci od zaduživanja

Proračunski rashodi

*su propisani zakonom i propisima donesenim na temelju zakona za poslove, funkcije i programe koji se planiraju u proračunu, a odnose se na **tekuće rashode i kapitalne izdatke**.*

Tekući rashodi obuhvaćaju plaće i naknade troškova uposlenih, doprinose poslodavca, troškove za materijal, sitan inventar, tekuće transfere, kapitalne transfere i troškove kamata po kreditima.

*Da pojasnimo pojam „**tekućih transfera**“ jer je on širok i odnosi se na plaće i naknade Javnih ustanova (u cijelosti Kulturno informativni Centar i Dječji vrtić), subvencije javnim poduzećima, materijalnih troškova svih škola na području Općine, transferi sportskim klubovima socijalna davanja u vidu jednokratnih novčanih pomoći i plaćanja troškova smještaja u ustanovama socijalne skrbi, plaćanje troškova prijevoza učenika u 100% iznosu i drugo.*

Pojam „kapitalni transferi“ se odnose na ulaganja u infrastrukturu školskih objekata, vrtića, sredstva mjesnim zajednicama za realizaciju projekata, sredstva za stambeno zbrinjavanje mladih obitelji, sredstva javnim poduzećima za realizaciju kapitalnih projekata i sl.

Kapitalni izdaci se odnose na ulaganja u prometnice, vodosustav i kanalizaciju i sve druge infrastrukturne objekte koji su u vlasništvu Općine, kao i izdatke za otplatu kredita.

Koja su financiranja u nadležnosti Općine ?

Općina Tomislavgrad, kao jedinica lokalne samouprave, obavlja poslove iz samostalne djelatnosti i poslove koje su preneseni posebnim zakonima.

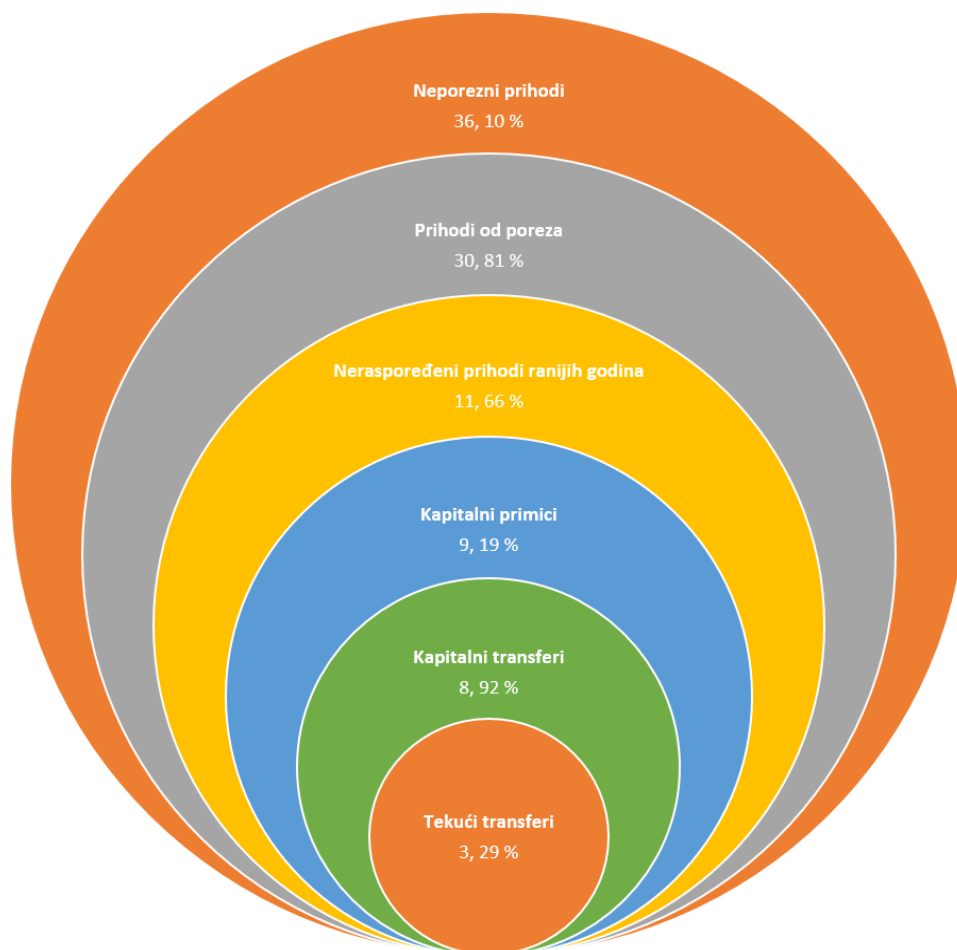
Pored financiranja po zakonsko propisanoj obavezi, Općina vrši i druga financiranja u skladu s opredjeljenjem lokalne politike.

Sudjelovanje Općine u financiranju				
OBLAST	POTPUNO FINANCIRA OPĆINA	NAJVEĆIM DIJELOM FINANCIRA OPĆINA	U MANJOJ MJERI FINANCIRA OPĆINA	OPĆINA NIJE U OBAVEZI DA FINANCIRA
OPĆA UPRAVA	X			
KOMUNALNE I DRUGE JAVNE USLUŽNE DJELATNOSTI		X		
URBANIZAM, PROSTORNO UREĐENJE I STAMBENA POLITIKA	X			
PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE		X		
OSNOVNO OBRAZOVANJE		X		
SPORT I KULTURA		X		
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA			X	
SOCIJALNA ZAŠTITA		X		
ZAŠTITA OKOLINE		X		
GOSPODARSTVO, POLJOPRIVREDA, TRGOVINA, ZANATSTVO, ŠUMARSTVO			X	
LOKALNI JAVNI PRIJEVOZ				X

Kako se puni proračun ?

Prihodi i primici, zajedno s neraspoređenim prihodima iz ranijih godina, planirani su u **ukupnom iznosu 21.740.442 KM**, sa značajnim porastom poreznih prihoda, neporeznih prihoda i kapitalnih transfera u odnosu na 2023. godinu.

Kako se troše općinska sredstva?

U rashodovnom dijelu proračuna na tekuće rashode otpada 63,21 % , a na kapitalne izdatke 36,78 %.

Već smo pojasnili u prethodnom dijelu što spada u tekuće rashode, a što se tiče **kapitalnih izdataka** raspoređeni su na sljedeći način:

- *investicije u prometnice 2.739.000 KM,*
- *investicije u vodosustav i kanalizaciju 2.440.000 KM,*
- *uređenje okoliša 150.000 KM,*
- *ostali namjenski izdaci 2.668.000 KM.*

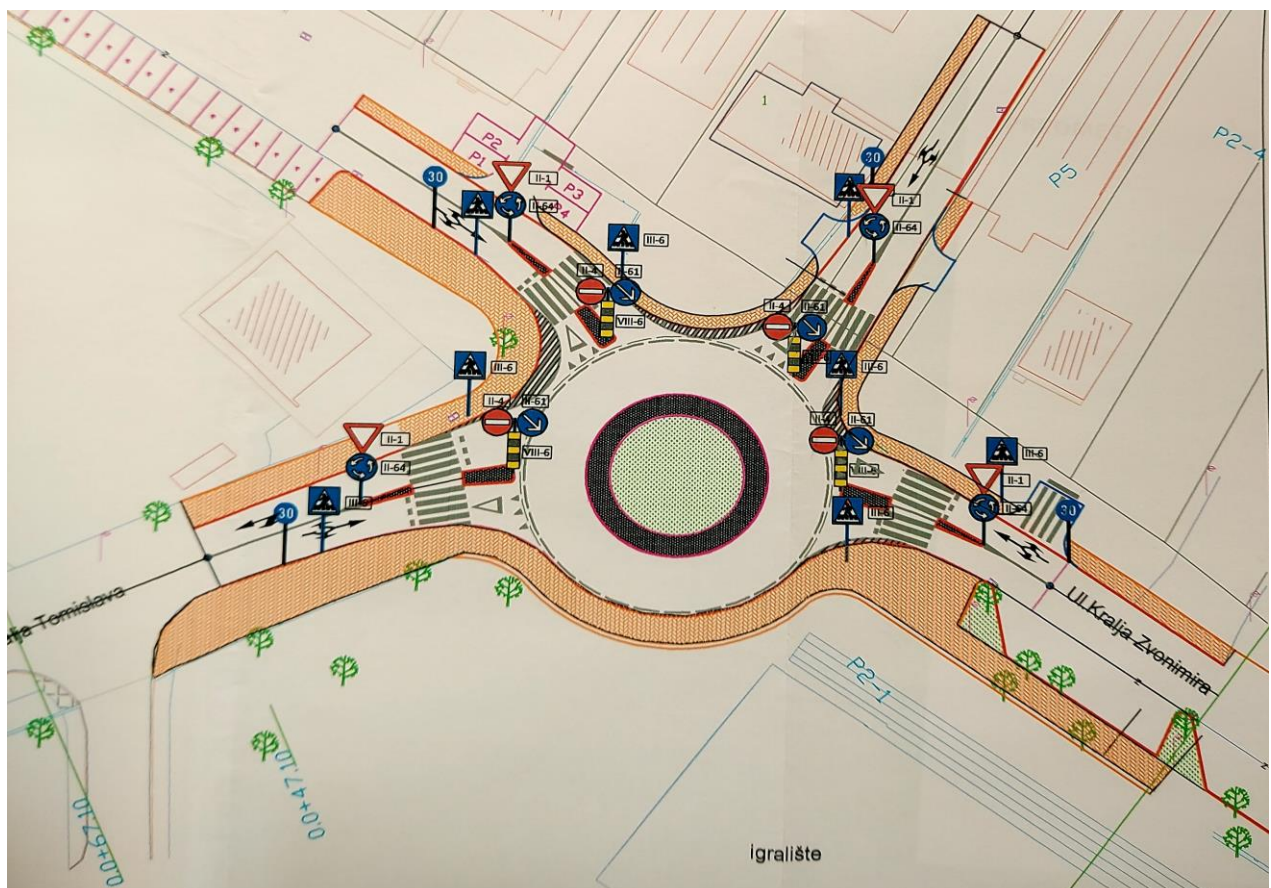

Ono što je specifično za našu Općinu je da je prostorno jako velika, što traži velika ulaganja u **cestovnu infrastrukturu** zbog čega je i planirano ovoliko sredstava.

Ovdje bi značajno bilo spomenuti i **izgradnju kružnog toga – križanje Ulice kralja Zvonimira i Ulice Brigade kralja Tomislava** za što je u Proračunu Općine Tomislavgrad za 2024. godinu izdvojen iznos od 660.000 KM.

Kružni tok

Ove godine će se privesti kraju i **projekt izgradnje pročištača otpadnih voda** vrijednosti 5.524.803 KM, s čijom izgradnjom je započeto 2021. godine.

Isto tako nastavlja se s izgradnjom **kanalizacijskih kolektora i rekonstrukcije vodovoda** u Ulici A. Šimića i Uskoj ulici kao i izgradnja **kanalizacije Potkolje** te radovi na **distribuciji Mesihovina**.

Za izgradnju **kanalizacije Bobara** proračunom su predviđena znatna sredstva u iznosu od 970. 000 KM.

Pročištač otpadnih voda

Jedan od značajnijih projekata koji je planiran da se odradi fazno, budući da zahtijeva također značajna sredstva, je i **projekt uređenja mrtvačnice na Karauli**, a Proračunom Općine Tomislavgrad za 2024. godinu predviđena su sredstva u iznosu od 1.000.000 KM.

Izgradnja mrtvačnice i uređenje groblja Karaula

Financiranje društvenih djelatnosti

Financiranjem društvenih djelatnosti koje se između ostalog odnose na školstvo, šport i kulturu, cilj nam je osigurati što kvalitetnije obrazovno – odgojne standarde te mjerama koje se provode u okviru demografske politike materijalno i na druge načine pružiti podršku obiteljima i mladima.

Kapitalni transferi u školstvo i kulturu su planirani u ukupnom iznosu od 696.500 KM, što je 20,77 % veći iznos u odnosu na 2023. godinu.

Između ostalog, od 2024. godine bit će **povećan iznos studentskih stipendija** s 150 KM na 200 KM te je u ovu svrhu osigurano 150.000 KM.

Proračunom su također predviđena grant sredstva u iznosu od 50.000 KM za rad **Turističke zajednice općine Tomislavgrad osnovane 2023.** godine, tako da sada imamo bolje predispozicije da iskoristimo turistički potencijal naše općine koji je zasigurno velik i da isti stavimo u funkciju razvoja lokalne zajednice.

Koliko smo zaduženi?

Visina kreditne zaduženosti uređena je Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama FBiH, kojim je točno propisano koliko se Federacija, općine i gradovi mogu zaduživati, jer za svako kreditno zaduženje moramo imati odobrenje od Federalnog ministarstva financija.

Općina Tomislavgrad bez problema i na vrijeme servisira svoje dugove, za što je u Proračunu za 2024. godinu planirano ukupno 235.000 KM.

Općina Tomislavgrad trenutno otplaćuje četiri kredita:

Kako teče proračunski proces - proces donošenja proračuna?

DATUM	AKTIVNOST
do 15.02.2024.godine	Služba za financije, proračun i riznicu priprema proračunsku instrukciju br. 1 o načinu i elementima izrade Dokumenta okvirnog proračuna Općine za razdoblje od 2025. - 2027. godina.
do 15.04.2024. godine	Služba za financije, proračun i riznicu u suradnji sa ostalim službama priprema prijedlog prioriteta za izradu Dokumenta okvirnog proračuna Općine za razdoblje 2025. - 2027. godina.
do 15.06.2024. godine	Služba za financije, proračun i riznicu priprema Dokument okvirnog proračuna i dostavlja ga Općinskom načelniku.
do 30.06.2024. godine	Općinski načelnik usvaja Dokument okvirnog proračuna za razdoblje 2025. - 2027. godina.
do 15.07.2024. godine	Služba za financije proračun, i riznicu objavljuje Dokument okvirnog proračuna na web stranici Općine.
do 15.07.2024. godine	Služba za financije, proračun i riznicu dostavlja potrošačkim jedinicama i ustanovama, čiji je osnivač Općina Instrukciju br. 2 – smjernice za izradu proračunskih zahtjeva za proračunsku 2025. godinu.
do 15.08.2024. godine	Potrošačke jedinice i ustanove čiji je osnivač Općina dostavljaju Službi za financije, proračun i riznicu zahtjeve za proračunsku 2025. godinu. Kroz javni poziv koji se upućuje i preko javnih medija, ovo je faza u kojoj se građani mogu uključiti u planiranje proračuna preko udruga, mjesnih zajednica i sl. dostavljanjem svojih prijedloga.
do 15.09.2024. godine	Služba za financije, proračun i riznicu obavlja konzultacije sa potrošačkim jedinicama i ustanovama čiji je osnivač Općina u vezi sa zahtjevima i prioritetima proračunske potrošnje.
do 15.10.2024. godine	Služba za financije, proračun i riznicu dostavlja Općinskom načelniku Prijedlog nacrt proračuna Općine za 2025. godinu.
do 01.11.2024. godine	Općinski načelnik u suradnji sa Službom za financije, proračun i riznicu utvrđuje Nacrt proračuna Općine za 2025. godinu
do 05.11.2024. godine	Općinski načelnik dostavlja Nacrt proračuna Općine za 2025. godinu i prateću dokumentaciju propisanu Zakonom o proračunima u Federaciji BiH Općinskom vijeću.
do 31.12.2024. godine	Općinsko vijeće donosi Proračun Općine za 2025. godinu.